

શ્રી વૈરાગ્ય શિલ્પ મથના પ્રાહિરને ભેટ આપવામાં આવશે.

“ પરોપકારાય સતતંદિગ્દ્યઃ ”

શ્રી જીનેંદ્રાય નમો નમઃ

ગમ્લ ગુલ્તાન.

રચનાર,

મુનિશી વિનયચંદ્રજી

બરવાળા સંપ્રદાયના.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર,

ભાવસાર હરગોવિંદદાસ લખમીચંદ.

પાટણ.

સંવત ૧૯૭૨

સને ૧૯૧૬

આવૃત્તિ ૧ લી

પ્રત ૧૦૦૦

મૂલ્ય-સદ્વિચાર સદ્ગાણીને રક્ષર્તન. (મફત)

(૧)

આવા જનો તો ખરે દુર્ગતિનાજ દાસ બાણુવા.

મનહર છંદ

મુખમાં મીઠાશ હોય, મનમાં ધીઠાશ હોય;

ઉર અતિ આશ હોય, નીતિમાં નાપાસ છે.

વાણીમાં સન્યાસ હોય, પદવીમાં પન્યાસ હોય;

વિષય વિદાસ હોય, દારાનાજ દાસ છે.

ખટપટ ખાસ હોય, દિલમાં ખટાશ હોય;

સત્ય તો ખલાસ હોય, હડમાં હુલાસ છે.

વહે મુનિ વિનયચંદ, સુણજે ભવિક વૃદ્ધ;

એવા જન બાણુ નક્કી, દુર્ગતિના દાસ છે.

(૨)

મનહર છંદ.

બહુની બાલાસ હોય, અનીતિમાં દાસ હોય;

ધર્મમાં ઉદાસ હોય, પાપમાં પ્રકાશ છે.

ક્રીયામાં ક્યાસ હોય, ઉર બદમાસ હોય;

નિંદા(માં) નવરાશ હોય, ધુર્તમાં વિકાસ છે.

ગર્વમાં ગરાશ હોય, દીન પર ત્રાસ હોય;

ફોગટ ફુલાશ હોય, નંત્રતાનો નાશ છે.

વહે મુનિ વિનયચંદ, સુણજે ભવિક વૃદ્ધ;

એવા જન બાણુ નક્કી, દુર્ગતિના દાસ છે.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કે.પી.રા.અનિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૬૬૦૨

વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ ગીત્તી ગુલ તાન

વિષય

ગીત્તી ગુલ તાન

“ પરોપકારાય સતાંવિમૂતયઃ ”

શ્રી જીનેન્દ્રાય નમો નમઃ

ગાઝલ ગુલતાન.

રચનાર,

મુનિશ્રી વિનયચંદ્રજી

ખરવાળા સંપ્રદાયના.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર,

ભાવસાર હરગોવિંદદાસ લખમીચંદ.

પાટણ.

સંવત ૧૯૭૨

સને ૧૯૧૬

આવૃત્તિ ૧ લી

પ્રત ૧૦૦૦

મૂલ્ય-સક્રિયાર સદ્ગાણીને સદ્ગર્તન. (મફત)

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ પ્રેસબલ્ડ
અમદાવાદ ૬૬૦૨

ગુજરાતી કૌપીરાઈટ-સંગ્રહ અમદાવાદ,

પાનકોરના નાકે “ મનહર ” પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં
મોતીલાલ ગણપતરામે છાપી.

(ગઝલ ગુલતાન ગાવા દે.)

ગઝલ કબાલી.

- અરે આ પ્રેમી ખંધુ ? બસ, ગઝલ ગુલતાન ગાવા દે;
મધુરે એહનો છે રસ, ગઝલ ગુલતાન ગાવા દે. ૧
- ગમે ના અન્ય વાતો બસ, ગઝલ ગુલતાન ગાવા દે;
અલિથી દૂર રે તું બસ, ગઝલ ગુલતાન ગાવા દે. ૨
- અતિ હિસાદ આવે છે, ગઝલ ગુલતાન ગાવા દે;
હૃદયમાં રંગ જમાવે છે, ગઝલ ગુલતાન ગાવા દે. ૩
- અહા હા ? શી ગઝલગુલતાન, ગઝલ ગુલતાન ગાવા દે;
કરે તે મનને મસ્તાન, ગઝલ ગુલતાન ગાવા દે. ૪
- નથી ખાવું નથી પીવું, ગઝલ ગુલતાન ગાવા દે;
બધું હું હાલ ગાયું એમાં, ગઝલ ગુલતાન ગાવા દે. ૫
- બસે હો રસ સરસ બીજા, ગઝલ ગુલતાન ગાવા દે;
મજરો મીઠો રસ આ, ગઝલ ગુલતાન ગાવા દે. ૬
- વિનય મુનિ તણી વાણી, ગઝલ ગુલતાન ગાવા દે;
કહે છે પ્રેમ તે આણી, ગઝલ ગુલતાન ગાવા દે. ૭

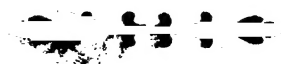
પ્રસ્તાવના.

વહાલા વાંચક બંધુ ? આ નાનકડા પુસ્તકને જોકે પ્રસ્તાવનાની જરૂર નથી તો પણ હાલમાં ચાલતી તે રૂપ શિષ્ટાચારની પ્રણાલિકાને લઈ જે બોલ તત્સમજે બોલીએ લખીએ તો અચુક નહિજ ગણાય. આ લઘુ પુસ્તકમાં સર્વ ગઝલોનોજ સમાવેશ કરેલો છે. આ ગઝલો સર્વ મુનિશ્રી “વિનયચંદ્ર” મહારાજે રચેલી છે. આમાંની ઘણી ખરી ગઝલો વિનય વિનોદ ૧-૨ ભાગમાં જોકે છપાઈ ગઈ છે પણ ૧૦-૧૨ ગઝલો નવીન પાટણ મુકામે રચાયેલી છે તે અત્રેના ભાવસાર ભાઈ હરગોવિંદ લખમીચંદના વાંચવામાં આવવાથી તેમને પ્રિય લાગી અને તે મુનિશ્રીની રચેલી સર્વ ગઝલોની એક લઘુ પુસ્તક પોતાના નામથીજ છપાવી જૈન બંધુઓને ભેટ આપવાની જીજ્ઞાસા થઈ, તેથી તે મુનિશ્રીની રચેલી સર્વ ગઝલોનો સંગ્રહ કરી “ ગઝલ ગુલતાન ” એવું પુસ્તકનું અભિધાન કરાવ્યું છે, અને તે છપાવી વિના મુલ્યે સર્વ વૈરાગ્ય શત્રુના આહુક મહાશયોને ભેટ આપવા ભાગ્યશાળી થયેલ છે. આ પુસ્તકમાં કોઈ સ્થળે દ્રષ્ટિ દોષથી ભુલચુક રહી ગઈ હોય તો વિવેકી સંજ્ઞનો સુધારી વાંચી યથા શક્તિ લાભ લેશે એવી આશા છે તથાસ્તુ.

સંવત ૧૯૭૨ ના
આસો સુદ ૨ ને
વાર ગુરૂ

લી. આપનો બંધુ,
શા. હીમતલાલ પ્રજવલ્લભ.
અમદાવાદ.

અનુક્રમણિકા.

૧	મંગળ સદા મારે હજો	...	...	...	૬
૨	પ્રભુ પ્રાર્થના	...	...	...	૭
૩	સદા આનંદમાં રેવું શોક સમન	...	...	...	૮
૪	અધ્યાત્મિક ઉપદેશ પદ ચતુષ્ટય.	...	...	...	૧૦
૫	પદ ૨ જુ સ્વસ્વરૂપ નિદર્શન	...	...	...	૧૧
૬	પદ ૩ જુ પ્રભુ ક્યાં છે ?	...	...	...	૧૨
૭	પદ ૪ થુ આત્મા કયે સ્વરૂપે છે ?	...	...	...	૧૨
૮	ગઝલ બત્રીસી “ગયો આ અંદગી હારી	...	...	...	૧૩
૯	ગરીબ બિશુકોની નમ્ર પ્રાર્થના	...	...	...	૧૭
૧૦	અક્ષદત્ત ચક્રવર્તિએ ચિત્તરૂપિ પ્રત્યે કહેલાં વચનો...	...	...	...	૧૮
૧૧	અક્ષદત્ત પ્રત્યે ચિત્ત રૂપિનો ઉત્તર	...	...	...	૨૦
૧૨	પદ ૨ જુ વળી પણ કહે છે કે-	...	...	...	૨૧
૧૩	અંતરનું ક્ષોભોધન	...	...	...	૨૨
૧૪	શ્રી ગૌતમ સ્વામીના વિરહ સંતપ્ત હૃદયના અંતિમ ઉદ્ગારો...	...	...	...	૨૩
૧૫	આવું સાધુપણું શું કામનું ?	...	...	...	૨૫
૧૬	અસલ શકીરી	...	...	...	૨૬
૧૭	ચતુર ચિત્તને ચેતવણી	...	...	...	૨૭
૧૮	પ્રાણરૂપી પ્યારા પોપટને પ્રતિબોધ	...	...	...	૨૮
૧૯	ગુમાવી અંદગી ખાલી	...	...	...	૨૯
૨૦	ગઝલ ગુલતાન ગાવા દે	...	...	...	૩૦
૨૧	અમે તો જૈનના જોગી.	...	...	...	૩૧
૨૨	મદોદરીએ રાવણને કહેલા વચનો	...	...	...	૩૩
૨૩	ઉપરના વાક્યો સાંભળી મદોદરી પ્રતે કહેલા રાવણના વચનો	...	...	...	૩૪
૨૪	શોખીન શકડોનું જીવન	...	...	...	૩૫
૨૫	કહો કલ્યાણ શું થાય ?	...	...	...	૩૬
૨૬	પદ ૨ જુ	...	...	...	૩૭
૨૭	જાહેર ખખર	...	...	...	૩૮

મુનિશ્રી વિનયચંદ્રજી વિરચિત.

ગઝલ ગુલતાન.

“ મંગળ સદા મારે હજો ” (૧)

લેરવી ગઝલ અથવા જેણે આપકુ જોયા નહિ, એ.

ચાત્રીસ અતિશય યુક્ત છે, જે સર્વ દોષ વિમુક્ત છે;

એવા જીનેશ્વર દેવનું, “ મંગળ સદા મારે હજો. ” ૧

જે મોક્ષ લક્ષ્મી વરેલ છે, જે અચળ દામ ઠરેલ છે;

એવા નિરંજન સિદ્ધનું, “ મંગળ સદા મારે હજો. ” ૨

પાળે મહા વૃત્તો ભલા, જે છે વિચારે નિર્મળા;

એવા પ્રવર મુનિ રાજનું, “ મંગળ સદા મારે હજો. ” ૩

જે સકળ સુખ દાતાર છે, જેનો પ્રતાપ અપાર છે;

એવા જીનોક્ત સુધર્મનું, “ મંગળ સદા મારે હજો. ” ૪

મંગળ સદા મારે હજો, શરણુ સદા મારે હજો;

મુનિ વિનય એ ચારે તણું, “ મંગળ સદા મારે હજો. ” ૫

(૨) પ્રભુ પ્રાર્થના, ગઝલ કવ્વાલી.

- દયાળુ દેવના દેવા, કરૂં તારી સદા સેવા;
મળે જો મુક્તિના મેવા, ટળે સહુ કર્મના દેવા. ૧
- પ્રભુ છે એક તું સાચો, જગતનો હાક છે કાચો;
છતાં હું મોહમાં રાચ્યો, ન તારા પંથને જાચ્યો. ૨
- નથી કીધાં સુકૃત્યો મેં, વદા મુખે અનૃત્યોને;
શીલાદિ સત્ય વૃત્તોને, ન પાળ્યાં સત્ય કૃત્યોને. ૩
- નથી મારા સમો પાપી, મતિ મેં પાપમાં થાપી;
અભય પદ મુજને આપી, કરો આ રંક નિપાપી. ૪
- નથી આધાર કે મારે, ભયંકર દુઃખ સંસારે;
પ્રભુ વિના ન કે તારે, પ્રભુ વિના ન ડગારે. ૫
- હાગ્યો હાક માડોમાં, ન ધાયો પુણ્ય પાડોમાં;
ભરાયો કર્મ કાડોમાં, રમાયો પહોર આડોમાં. ૬
- સુખ દુઃખ પુન્ય પાપોના, ફળો છે એ વિપાકોના;
છતાં હું સુખમાં લુપ્ત, થયો છું દુઃખમાં ક્ષુબ્ધ. ૭
- આશા પાસે હું બંધાયો, મહા પાપોથી રંધાયો;
કદિ ધર્મે ન સંધાયો, સદા ધન ધામમાં ધાયો. ૮
- કર્યા મેં કર કર્મોને, ધર્યા ના ધૈર્ય ધર્મોને;
પ્રકાશ્યા પર મર્મોને, ન આવી દિલ શર્મોને. ૯

- દુર્લભ આ દેહને પામી, વિસાર્યા મુગતિ ગામી;
મતિ જંજળમાં જામી, સુનીતિ પંથ ઉથામી. ૧૦
- સુ સાધુ સંગ ના કીધો, મોટપના બાર મેં લીધો;
તબ્યો શીવ માર્ગને સિદ્ધો, ન પાપોથી જરા ખીધો. ૧૧
- કીધા છે મેં મહા પાપો, પ્રભુ તેની ક્ષમા આપો;
મતિ સન્માર્ગમાં થાપો, શમાવો શોક સંતાપો. ૧૨
- ન હું ધન ધામને માગું, સદા સુ પંથમાં જાગું;
ન તારા પ્રેમને ત્યાગું, પ્રભુ હું એ સદા માગું. ૧૩
- જપું હું આપના જાપો, મીઠે સર્વે પરિતાપો;
સુ ખુદ્ધિ સર્વદા આપો, કુટીલ જંજળને કાપો. ૧૪
- બણે જે સાંભળે બાવી, પ્રભુની પ્રાર્થના આવી;
સદા સદ્ બાવના બાવી, લહે તે મોક્ષની આવી. ૧૫
- નિધિ રસ આંક શશી વર્ષે, શુદ્ધાશ્રમી પોષમા હર્ષે;
પ્રભુની પ્રાર્થના ગાવે, વિનય મુનિ બલે ભાવે. ૧૬

—:૦:—

(૩) (સદા આનંદમાં રહેવું.)

શોક શમન ગઝલ.

—:~::~~::~—

સદા આનંદમાં રેવું, પડે તે સૌ સુખે સહેવું;
ગાગી લેવું ઉરે એવું, હશે માફ વિધિ તેવું.

પંડિત તેહ પીછાણુવો,
સત્ય શીયળ ચુકે નહિ,

(૯)

સમજાવે નિજ પંડ;
કદિ બને ન પ્રચંડ

૪

પ્રભુને ઉરમાં ધારો, ટળે સૌ કર્મ વિકારો;
નથી એના વિના આરો, વૃથા શું શોકને ધારો. ૨

યશે શું શોક કીધાથી, જશે શું દુઃખ તેનાથી;
યશે શુભ ધ્યાનની હાની, વહે શ્રી વીર મુચાની. ૩

હતો શો વાંક સીતાનો, મળ્યો વનવાસ વસવાનો;
વિધિનો લેખ ઉર લાવી, ખમ્યા સૌ કષ્ટ સંભાવી. ૪

ખન્યા રઘુરાય વનવાસી, ધરી ઉરમાં ન ઉદાસી;
વિચાર્યું ઉરમાં એવું, હશે માફ વિધિ તેવું. ૫

સતી શ્રી દ્રૌપદી દેવી, વિપત્તિ શીર પડી કેવી ?
ખેંચાણું ચીર સભા માંહિ, સભાં સહુ કષ્ટને ત્યાંહિ. ૬

કરમને કો લગે નાહિ, મીઠે ભાવી નહિ ક્યાંધ;
કરમને શર્મ છે નાહિ, કરમને છે કૃપા નાહિ. ૭

સમે જે સાંપડે જેવું, વધાવી મઝમાં રહેવું;
આનદે સૌ સહી લેવું, ન ખલાનું કોમને દેવું. ૮

સુખ દુઃખ પુન્ય પાપોના, જો છે એ વિપાકોના;
મળ્યો શુભ દેહ આ આવો, વૃથા શોકે શું ગુમાવો. ૯

નહિ રોવું નહિ જોવું, અજળ આંસુ નહિ લોવું;
રૂઢનથી શું થશે સુખ, રૂઢનથી શું જશે દુઃખ. ૧૦

સકળને સુખ છે જહાલું, સકળને દુઃખ છે ભાલું;
છતાં દુઃખને પડે લેવું, ઉદય આવે કરમ જેવું. ૧૧

શ્રાવક કીધે શું થયું,
શ્રદ્ધા સહિત વિવેકથી,

(૧૦)

શ્રાવક તે નિરધાર;
સત્ય કાર્ય કરનાર.

૫

- પ્રભુના ગુણને ગાઓ, સદા સદ્ભાવના લાવો;
શરૂં સદ્ગુણને જાઓ, જીવન સન્માર્ગમાં લાવો. ૧૨
- જાપો જનરાજનાં જાપો, મીઠે સૌ જન્મનાં પાપો;
અમય સુખ સર્વને આપો, સુખદ આ માર્ગને સ્થાપો. ૧૩
- કદિ સુખી કદિ દુઃખી, કદિ મુખી કદિ ભુખી;
જગતનો ઠાઠ છે એવો, ફરંતા ચક્રના જેવો. ૧૪
- નહિ શોકાગ્નિ ઉર લાવો, સદા સંતોષમાં આવો;
વદે મુનિ વિનય લાવે, સંતોષી સુખ સદા પાવે. ૧૫

—:—

(૫૬ ચતુષ્થ.)

આધ્યાત્મિક ઉપદેશ. ગજલ.

—:~::~~::~—

- આંસ ચેતન્ય ચેતે તો, ચેતાવું ચિત્તમા આજે;
નથી કાંઈ અહિં તાં, મિથ્યા તું બોલમાં માંડે. ૧
- નથી સુંદર ઘર તાં, નથી સુંદર ધન તાં;
નથી સુંદર તન તાં, મિથ્યા તું બોલમાં માંડે. ૨
- જગતના કુટ જાગામાં, ન મોહિ જ ન મોહિ જ;
વિચારી બોળ હિત તાં, મિથ્યા તું બોલમાં માંડે. ૩
- ૩૫આનન ૩૫ તું થઈને, મળ્યો અજ ડ્યુથમાં જઈને;
નથી અજ યુથ આ તાં, મિથ્યા તું બોલમાં માંડે. ૪

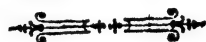
અપડી ચોખા લેઈને, (૧૧) દેવ રીઝવા જાય;
પણ મૂરખ જાણે નહિ, સત્ય દેવ દિલ માય. ૬

નથી માતા પિતા તારા, નથી આ આત્મજો તારાં.
જવું એંતે મુકી ન્યાઈ, મિથ્યા તું બોલમાં માઈ. ૫
કૃપાળુ શ્રી ગુરૂવરને, ગ્રહો સુખ પ્રાપ્ત કરવાને;
વિનય મુનિ સુ પંથ પામી, રહો શિવ સદ્મમા જામી. ૬

—૦:—

(૫) પદ ૨ જુઠું.

સ્વ સ્વરૂપ નિદર્શન. રાગ ગઝલ.

અખંડાનંદ મય તું છો, અનંતુ જ્ઞાન ધનમય છો;
બાળીને જો સ્વરૂપ તાં, મિથ્યા તું બોલમાં માઈ. ૧
જગત છે દુઃખનું નાં, જગત છે મોહનું બાં;
નથી તાં નથી માં, મિથ્યા તું બોલમાં માઈ. ૨
જગત છે મોહની મૂર્તિ, જગત છે પ્રેમની પૂર્તિ;
જગતમાં કો નથી તાં, મિથ્યા તું બોલમાં માઈ. ૩
નકી દેવનીતને મુકી, બ્રમાંબો ૭તકમાં મુકી;
જગત છે જુહનું બાં, મિથ્યા તું બોલમાં માઈ. ૪
મુકી દે મનથી માં, મુકી દે મનથી તાં;
થશે ત્યારે સહુ સાં, મિથ્યા તું બોલમાં માઈ. ૫
કૃપાળુ શ્રી ગુરૂવરને, ગ્રહો તે પ્રાપ્ત કરવાને;
વિનય મુનિ સુ પંથ પામી, રહો શિવ સદ્મમા જામી. ૬

પર પંચાતોમાં પડી,
તું તારું હારી ગયો,

(૧૨)

સંઘ્યા પાપ અમાપ;
જાણ્યો ન જીવર જાપ. ૭

(૬) પદ ૩ જુ.

પ્રભુ ક્યાં છે ? ગઝલ.

—:૦:—

- નથી પ્રભુ પર્યતો માંહિ, નથી પ્રભુ ^૧કાનતો માંહિ;
નથી પ્રભુ પાણીની માંહિ, નથી પ્રભુ ^૨કંદરા માંહિ. ૧
- નથી પ્રભુ હેમ મૂર્તિમાં, નથી પ્રભુ કાજ મૂર્તિમાં;
નથી પ્રભુ ^૩પંક મૂર્તિમાં, નથી પાપાણુ મૂર્તિમાં. ૨
- બિરાજે દેહ દેરામાં, ન સૂઝે કર્મ ઘેરામાં;
જીતાશે ^૪અંતરંગારિ, (તા) થશે:સંસારનો પારી. ૩
- સ્વયં કર્તા સ્વયં ભુક્તા, સ્વયં હર્તા સ્વયં ભર્તા;
સ્વયં યોગી સ્વયં ભોગી, સ્વયં જેતા સ્વયં નેતા. ૪
- કૃપાળુ શ્રી ગુરૂવરને, અહો તે પ્રાપ્ત કરવાને;
વિનય મુની સુ પંથ પામી, રહો શિવ સહમમા જામી. ૫

—:૦:—

(૭) પદ ૪ થું.

આત્મા કયે સ્વરૂપે છે ? ગઝલ.

- નથી એ શિવ કે શક્તિ, નથી એ કૃષ્ણ કે ભક્તિ;
નથી ઇશુ ખ્રીસ્ત કે રામ, નથી પ્રભુ કાળ કે કામ. ૧

પર પીડા તે પાપ છે, (૧૩) પરોપકાર તે પુણ્ય;
જો હોવે સુખ વાંછના, તો કોઈને નહિ દુણ્ય. ૮

નથી પુરૂષ લિંગધારી, નથી એ ૧ દ્વિલિંગ કે નારી;
નિરાકારી નિરાધારી, ૨ નિરાગારી નિરાભારી. ૨
નથી એને પિતા માતા, નથી બ્રાતા નથી ૩ ત્રાતા;
નથી કર્તા નથી ભર્તા, નથી હર્તા નથી ૪ જર્તા. ૩
અકળ છે એહનું રૂપ, કળે નહિ યોગીઓ રૂપ;
દૂપાળુ શ્રી ગુરુ વરને, અહો તે પ્રાપ્ત કરવાને. ૪
ગુરુની મહેરબાનીથી, મળે છે જીવને જલ્દી;
ગુરુ છે મુક્તિના દાતા, ગુરુ છે વસ્તના ત્રાતા. ૫
ગુરુ છે સાખ્યના કર્તા, ગુરુ છે દુઃખના હર્તા;
વિનય મુનિ સુ પંથ પામી, રહો શિવ સદ્મમા જામી. ૬

(૮) ગજલ બચીસી.

“ગયો આ જંદગી હારી” “રાગ ગજલ કવાલી.”

કરમના મેળવ્યા થોકો, પડાવી કેકને પોકો;
રડાવ્યા ગરીબડા લોકો, “ગયો આ જંદગી હારી.” ૧
ભણ્યો ના ધર્મના અંથો, ન સંવ્યા સંતનિ અંથો;
પકડ્યા પાપના પંથો, “ગયો આ જંદગી હારી” ૨

૧ નપુંસક. ૨ ધર વિનાનો. ૩ દુઃખથી બચાવનાર. ૪ વૃદ્ધાવસ્થા.

ગદ ક્યાંરે મતિ તારી, ન ધારી શીખ સુખકારી;

અનીતિ કરમાં ધારી, “ગયો આ જીંદગી હારી.” ૩

ગધેદો ગર્વમાં ગાજી, બન્યો ખસ પાપમાં પાજી;

રમા રામા વિષે રાજી, “ગયો આ જીંદગી હારી.” ૪

મહા પુન્યે નગી કાયા, પ્રભુના ના ગુણો ગાયા;

વહાલી તેં ગણી ગાયા, “ગયો આ જીંદગી હારી.” ૫

પેસો ને પ્રેમદા પુત્રા, ગાયાં તેં ઐ ખરા સુત્રા;

હડકાયો જેમરે કુત્રા, “ગયો આ જીંદગી હારી.” ૬

શી થાશેરે ગતિ તારી, ન જ્ઞેયું આપ વિચારી;

કિધાડી પાપની ખારી, “ગયો આ જીંદગી હારી.” ૭

ધરા ધન ધામમાં ધાતો, રહ્યો મદ મોહમાં માતો;

ગરવનાં ગીતણં ગાતો, “ગયો આ જીંદગી હારી.” ૮

કર્યા કુકર્મ તેં ભારી, દયાના દિલમાં ધારી;

કિધાડી નર્કની ખારી, “ગયો આ જીંદગી હારી.” ૯

અથિર આ લક્ષ્મીને માટે, મળ્યો તું શીરને સાંટે;

ન તેમાં આખરે ખાટે, “ગયો આ જીંદગી હારી.” ૧૦

મમતમાં તેં મતિ જોડી, પલંગે પાપને પ્હોડી;

ધરમની ટેકને છોડી, “ગયો આ જીંદગી હારી.” ૧૧

સદા મસ્તાન માયામાં, રહ્યો ગુલતાન બયામાં;

ન શોધ્યું તત્ત્વ કાયામાં, “ગયો આ જીંદગી હારી.” ૧૨

અંનાડી લોભમાં અધો, કપટનો ફેરવ્યો રધો;

કીધો અધર્મનો ધધો, “ગયો આ છંદગી હારી.” ૧૩

અનીતિને કરી ખ્યારી, ન નીતિ ઉરમાં ધારી;

દશા થઈ જો દુખીયારી, “ગયો આ છંદગી હારી.” ૧૪

મનુષ્યની સાંપડી ખેડી, નડી આ મોહની બેડી;

વિસારી પુન્યની કેડી, “ગયો આ છંદગી હારી.” ૧૫

હણુયો અમૃતા માંહિ, ગણુયો ના ગુણી માંહિ;

તણુયો તંતમાં ભાષ, “ગયો આ છંદગી હારી.” ૧૬

ભોગો ને ભોગવ્યા ભારી, સ્વ ઇચ્છાને અનુસારી;

કર્ચા ના કામ ઉપકારી, “ગયો આ છંદગી હારી.” ૧૭

ગનાવ્યા બંગલા વાડી, ચલાવી મોટરો ગાડી;

મગ્નઓ ભોગવી દાડી, “ગયો આ છંદગી હારી.” ૧૮

રમ્યો તું સ્વાર્થની આજી, ન રાખ્યા રંકને રાજી;

— બગાડી હાથથી આજી, “ગયો આ છંદગી હારી.” ૧૯

ખલ્લકના ખેલમાં ખેલી, ફસાયો પ્રંદમાં ફેલી;

થશે કોણુ તાલ્યરો ખેલી, “ગયો આ છંદગી હારી.” ૨૦

સદા કોષે રહ્યો રાતો, અભિમાનેજ ઉભરાતો,

નથી ઉન્માદ તો માતો, “ગયો આ છંદગી હારી.” ૨૧

ગરીબના કાળજી આજ્યાં, પીડાતા ને ન પંપાજ્યાં;

ગમ્મતમાં વર્ષે સૌ ગાજ્યાં, “ગયો આ છંદગી હારી.” ૨૨

અળવ્યાં એન્ડ ને વાળાં, ખવાયાં ખાંડ ને ખાંડાં;
ભલે હો શેઠ કે રાજા, “ગયો આ છંદગી હારી.” ૨૩

પોતાના સ્વાર્થને માટે, ગરીબના શીરને કાટે;
પડ્યો તું પાપની પાટે, “ગયો આ છંદગી હારી.” ૨૪

ગરીબો આશરો લેવા, કદિ આવ્યા હુખો કેવા.
જેવા આવ્યા ગયા તેવા, “ગયો આ છંદગી હારી.” ૨૫

અળી તારી શ્રીમંતાઈ, દીનોને થઈ ન સુખદાઈ.
કર્યો પરમાર્થ ના કાંઈ, “ગયો આ છંદગી હારી.” ૨૬

પ્રપંચે પિંડ તેં પોળ્યો, હુખી કોઈ ન સંતોળ્યો.
ન દેખ્યા આપણા દોષો, “ગયો આ છંદગી હારી.” ૨૭

સદા આધિ ઉપાધીમાં બળ્યો વિષય વ્યાધીમાં.
કદિ નાળ્યો સમાધિમાં. “ગયો આ છંદગી હારી.” ૨૮

વિષયમાંરે બળ્યો ગાંડો, રમાડી કેકરે રાંડો.
નહિ દુરમુણુ એ છાંડ્યો, “ગયો આ છંદગી હારી.” ૨૯

બલકનો ખેલ છે ખોટો ત્રસાળે બાળુજે ત્રોટો.
દિધી તેં તેલમાં દોટો, “ગયો આ છંદગી હારી.” ૩૦

ન બાંધ્યું પુન્યતું બાતું, બગાડની કરી વાતું.
કરી તેં કષ્ટકની ઘાતું. “ગયો આ છંદગી હારી.” ૩૧

કહું હું કેટલું બહાલા, દગાયો હાડમાં હાલા.
પિધા તેં ઝેરના ખાલા, “ગયો આ છંદગી હારી.” ૩૨

હોળી આવે વર્ષમા,
હોળી તેને સર્વદા,

(૧૭)

એક વખત નિરધાર;
મળી કોધીલી નાર. ૧૨.

વિનય મુનિ વડે બાવે, ગઝલ જત્રીસી આગાવે.

શુકલ પીળ બાદરવે માસે, રહી પાટણુ ચોમાસે; ૩૩

—:૦:—

[૬] ગરીબ વિધુકોની નમ્ર પ્રાર્થના.

રાગ કન્વાલી ગઝલ.

શ્રીમતો પુન્યશાળી ઓ, અમોને કાંઈ આપાને ?

અમારી દીનની વાણી, સુણીને કાંઈ આપોને ? ૧

અમારા પેટનો ખાડો, પુરાવા અન્ન આપોને !

દહને દુકડા ટાઢા, અમારાં કષ્ટ કાપોને ; ? ૨

અમારા નેત્રનાં આંસુ, કુંછોને દીન બંધુઓ. ?

અમારા દીન બંધુઓ, દીઓને દીન બંધુઓ ; ? ૩

અમારી દીનની વાણી, સુણોને દીન બંધુઓ.

લકડ્યું દૂકડા ટાઢા, બનાવીશું અમો (તમને) રાગ્ન ; ? ૪

અરે ઓ દીન બંધુઓ ! દીઓને દુકડા ટાઢા ; ?

તમારા દુકડા લઈને, અમારું ધન (આશિષ) આપીશું. ? ૫

સગા જે આ તમારાં છે નથી તે સ્વર્ગના સાથી ; ?

અમો તો સ્વર્ગના ઉંચા, તમોને સુખ આપીશું. ? ૬

નથી કાંઈ અમે કે'તા, તમારું ધન આપોને ; ?

નથી કાંઈ અમે કે'તા, તમારું, તન આપોને. ? ૭

અમો તો માગીએ એવું, અમોને અન્ન આપોને; ?

ભુખોનું દુઃખ છે મોટું, બધું છે એલથી છોટું. ?

૮

અમો તો માગવા નેવાં, નથી આવ્યા અહિં કાંઈ, ?

તમોને બોધ દેવાને, અમો તો આવીઆ અહિં. ?

૯

તમારા દુઃખ ખોવાને, તમારા પાપ ધોવાને; ?

સુરોના સુખ દેવાને, અમો તો આવીઆ અહિં. ?

૧૦

નથી કાંઈ અમે દીધું, નથી કાંઈ અમે કાઢું; ?

નથી કાંઈ અમે લીધું, નથી મન પાપથી બીધું. ?

૧૧

પ્રત્યક્ષ આ પ્રમાણથી, અમારા હાલ દેખાને; ?

અમારા જીવનો આજે પશુ જેવાંજ લેખાને. ?

૧૨

મળ્યું આ હુકડા લેવા, જીવેને રામનું પાત્ર; ?

નથી કંઈ પેરવા વસ્ત્ર અમારું આ જીવો ગાત્ર. ?

૧૩

નહિ આપો અમોને તો અમારા જીવનું થાશે; ?

દીએને દીન બંધુઓ નહિ તો ઓરતા થાશે. ?

૧૪

અમો તો આપના નિશ્ચે, ગણી લેજો લધુ બંધુ;

અમો આ આ ગરીબોની, લીઓ સંભાળરે કાંઈ.

૧૫

મળ્યા આ ભવ્ય કિતારા, મળ્યા સુત દ્રવ્યને દારા;

તમો છો પુણ્યશાળીઓ, અમોને કાંઈ આપોને.

૧૬

તમોને જો જીવે સુખો, ન હોયે દેખવા દુઃખો;

વિનય મુનિ વડે ભાવે, ગરીબોની દુવા લેજો.

૧૭

પાળે નાના છાને,
પણ પેસા માટે પુત્રીની,

(૧૪)

શ્રાવક નામ ધરાય;
દયા નહિ દિલ માય. ૧૪

(૧૦) બ્રહ્મદત્ત ચક્રવર્તિએ ચિત્તરૂપિ પ્રત્યે કહેલાં વચનો.

[ગઝલ કબાલી]

- આતિ કિરોગ કરનારું, દિસે ચારિત્ર આ તારું;
તજ દે આ દુઃખીયારું, કહ્યું તું માની લે મારું. ૧
- કિધારે મસ્તકે ફરવું, કિધારે પાયથી ચરવું;
કડીન કપ્પો કરી મરવું, સદા પાપો થકી કરવું. ૨
- નકામું દેહને દમવું, જમણુ તો તુચ્છરે જમવું;
ભીક્ષુક જેમ ભુમીમાં ભમવું, અસહ દુઃખને ખરે ખમવું. ૩
- ધરોધર માગવી ભીક્ષા, ધરી ઉર શાસ્ત્રની શિક્ષા;
દુઃખમાં પણ ધરવી તિતિક્ષા, તજ દે દુઃખમય દીક્ષા. ૪
- મળ્યો શુભ દેહ આ આવો, વૃથા દુઃખમાં શું ગુમાવો;
લહો સંસારનો લહાવો, નહિ સુંદર તન તાવો. ૫
- પરણાવું સુંદરી સારી, વસો મુજ મહેલમાં ભારી;
ભોગોને ભોગો ભારી, લહો મુજ શીખ આધારી. ૬
- સુશી વેણુ ભૂપતા એવા, ચળાવે ચિત્તને તેવા;
વિનય મુનિ ધરી પ્રીત, કતર આપે રૂપિ ચિત્ત. ૭

પુત્ર પૈસો ને પ્રેમદા,
રક્ત રહ્યો તેમાં સદા,

(૨૦)

ગણ્યા સારમાં સાર;
અફળ કર્યો અવતાર. ૧૫

[૧૨] અલ્પદત્ત પ્રત્યે ચિત્ત રૂપિનો ઉત્તર.

ગઝલ. ૧

- કરમ એ બોલ બોલાવે, નહિ લગ્ન દિવે લાવે;
અહાહા? શી મતિ તારી, ગતિ છે કર્મની ન્યારી. ૧
- કરી તેં કેદની દારી, ચડાવી સ્નેહની સાશી;
થશે કેમ પાપની મારી, બાખ્યા અમલ બહુ ખાશી. ૨
- સુણીના સંતની વાણી, હૃદય સદ્ભાવમાં આણી;
કહરના જન્મની જાણી, જીવનપર ફેરવ્યું પાણી. ૩
- પ્રવર આ મોક્ષનો રસ્તો, ક્યાં તેં તેહને ખસ્તો;
ઉપાડ્યો દોષનો દસ્તો, ગણ્યો પંથ પાપનો સસ્તો. ૪
- ચપળાએ ચિત્તની ચેલી, રહ્યો રંગ રાગમાં રેલી;
મતિ થઈ મોહમાં મેલી, દશા લુલી ગયો પેલી. ૫
- વિષય છે વિષની વેલી, કરે શું તેહમાં કેલી;
અરે અત્રતને મેલી, પીએ શું ઝેરની પ્યાલી. ૬
- મળી આ મોહની મસ્તિ કરી તેં તેહને સસ્તી;
કરી ના તનથી ખસ્તિ, ખન્યો મસ્તાન જ્યુંહસ્તિ. ૭
- પ્રપંચી પ્રેમને પામે, પડ્યો તું બ્રાત ? શી આશે;
ખત્તા તેમાં ખરે ખાશે, ધજેતી લોકમાં થાશે. ૮

ધર્મ તણા કામો કરે,
(પણ) પરદારામા રકત તો,

(૨૧)

સેવં સંતં સુખકાર;
જાણો નીચે ગમોર. ૧૬.

અરે ઝો જીવડાભાઈ, નથી સંસારમાં કાંઈ;

પ્રભુના ગુણને ગાઈ, કરી લે આ સરળ કાંઈ. ૯

સુ પંથે સુખ સૌ થાવં, એહે સુસંત સમગ્રવે;

વિનય મુનિ વદે ભાવે, ગઝલ એ પ્રેમથી ગાવે. ૧૦

(૧૨) [પદ ૨ જી વળી પણ કહે છે કે]

વળી સુણુ જાતરે જ્ઞાલા? ઠગામાં ઠાઠમાં ઠાલા;

તજ દે ચિત્તના ચાળા, હૃદયના ખોલને તાળા. ૧

વિષયની વાસના ઊડી, ભુલાવે બાન તે ભુંડી;

લલચાવે લોભમાં હુંડી, ચળાવે ચિત્ત ચાંમુંડી. ૨

ગણ્યાં તેં ભોગને પ્યારા, નથી તે આખરે સારા;

ગતિ તે દુષ્ટ દેનારા કહ્યું તું માનને મારા. ૩

હતું મારે ધણું સુખ, નહોતી કોઈની ભુખ;

તજ્યું મેં એ ગણી દુઃખ સિધ્ધાનું સાધવા સુખ. ૪

હતી રંભા સમા નારી, સકળ સદ્ગુણ બંડારી;

હૃદયને સુખ દેનારી, હતી મુજ પ્રાણથી પ્યારી. ૫

હતી લક્ષ્મી ધણી મારે, હતા રહેવા ભુવન ભારે;

હતું સુખ સર્વ સંસારે, થતું તે જોહ મન ધારે. ૬

દીધો સંસાર મેં છોડી, મતિ સન્માર્ગમાં જોડી;

શીખી લે શીખ તું થોડી, ધરી લે ધર્મની મુડી. ૭

પર નિંદામાં પ્રીતડી,
એવા નરને જાણવો,

(૨૨)

પર અવગુણ પર પ્યાર;
દુર્યોધન અવતાર. ૧૭

આવ્યો છું કાજરે તારે, છતાં કંઈ ઉર ના ધારે;
નથી કંઈ સાર સંસારે, ન વિના ધર્મ કો તારે. ૮

વિવિધ સહબોધ સમજાવે, અગ્રુધને જ્ઞાન ના થાવે;
વિનય મુનિ વેદ ભાવે, રૂપિ ત્યાંથી પછી જાવે. ૯

(૧૩) (અંતરનું ઉદ્બોધન.)
(ગઝલ કબાલી.)

અરે ઓ જુલમી રાજ ? જુલમ છે આપનો ઝાઝો;
ભોગવવા એહવો જુલમ, હવે હું ત્યાં નહિ આવું. ૧

ભરાયો પક્ષ પાતિનો, પવન જેના મગજ મધ્યે;
મજે નહિ ન્યાયનો છાંટો, હવે હું ત્યાં નહિ આવું. ૨

આવ્યો ત્રાંભાવટીથી હું, અદલ મન્સાફ લેવાને;
મળ્યો અન્યાય ને જુલમ, હવે હું ત્યાં નહિ આવું. ૩

પિતાજી આપ છો મારા, ગાળું છું પ્યારથી પ્યારા;
મને સુજાન દેનારા, ગાળું કિષકારી હું મારા. ૪

અટકાવે આવતાં ત્યાંહિ, જુલમ આ પક્ષ પાતિનાં;
નથી કંઈ અંતરે ખીજતું, કહું છું સત્ય માનનાં. ૫

આવ્યો તો ભક્તિ કરવાને, ધણા હું કષ્ટ વેડીને;
જુલમી ત્યાં પક્ષ પાતિની, પંનાતી આવી જોડીને. ૬

અસિ સમ આપના વામ્યો, મુશ્કીને હા ? હવે થાક્યો;
દયાવી દુઃખમાં રાખ્યો, મદદ રોપે મરો આંખો. ૭

ચડુ છું જે કદિ ઉપર, મજે દૂર વાક્યનાં આણો;

રહું છું જે કદિ નીચે, મજે છે દુઃખની આણો. ૮

કિંહા જાવું કિહાં ગાવું, કેને જઈ વાત સમજાવું;

વાગ્યું જ્યાં જુઝમનું વાગ્યું હવે હું ત્યાં નહિ આવું. ૯

આવું તો અન્યની સાથે, અમર હું એકજો આવું;

કદાપિ એહની સાથે, હવે હું ત્યાં નહિ આવું. ૧૦

અરે મિત્રા સુણો મારા, ગણી એ દુઃખના ભારા;

હજો એ રાજ્યને મારા, હજારો હા નમસ્કારા. ૧૧

જાણો સુખો અને દુઃખો, કમાણી પૂર્વ કર્મોની;

વિનય મુનિ સદા રહેજે, સુ પથે સુખ થાવાને. ૧૨

—o—

(શ્રી ગૌતમ સ્વામીના વિરહ સંતપ્ત હૃદયના અંતિમ ઉદ્ગારો)

(૧૪) (રાગ ગઝલ કબાલી.)

—:—

તજ દે એ હવે તનથી, તજ દે એ હવે મનથી;

મદતનો શું રહ્યો વગગી, ચિંતામાં જાય શું સગગી. ૧

નિખાલસ રોહ એ તારો, થયો એ દુઃખ દેતારો;

હવે દે એહતે છોડી, મનિ દે ધર્મમાં જોડી. ૨

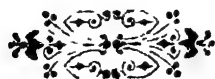
હિર ને માંસ સુકાશે, ચિંતાથી શ્યા એ થાશે;

મનિ તારી રે મુજ્જશે, શરીરનું તુર સૌ જાશે. ૩

ચિત્તે વિચારીને બહાલા ? તજ દે એ વ્રથા ચાળા;

હામાં હાકમાં હાલા, તજ દે મન ઉઠાળા. ૪

- વૃથા શું મનને જાળે, મનોરથને ચડી માળે;
નહિ એ દુઃખ હવે ટાળે, ચિંતામાં કાળ શું ગાળે. ૫
- ગતિ છે કર્મની ન્યારી, કરે શું ચત્ત નરનારી;
ગણી ઉર એહવું ભાવી, રહો મન શાંતિમાં આવી. ૬
- ન તેને મન તું ન્યારે, વૃથા વળગે છે શું ત્યારે;
કિહાંનો તું કિહાંનો એ, સંબંધ સાંપડ્યુંતું એ. ૭
- પલકમાં તે ગયું નાશી. હવે મન થા ન ઉદાસી:
મળ્યું તો શું? ગયું તો શું? પ્રળ્યું તો શું? ગળ્યું તો શું? ૮
- ખતી ગયું જેહ ખનવાનું, ખન્યું જે તે ન મટવાનું;
ગણી ભાવી પ્રમળ તેવું, હવે મન શાંતિમાં રહેવું. ૯
- ગયાનો શોચ શું કરવો, ખળાપો દિલ શો ધરવો;
હવે સંતાપ ના કરવો, સદા સંતોષને ધરવો. ૧૦
- ગયું તે તો ગયું જાણી, ન લાવો ચક્ષુમાં પાણી;
જાળે પામ્યો નથી એને, હૃદયમાં એમ ગણી લેજે. ૧૧
- ગયું તેને જ્યા દેને, પ્રભુનું નામ તું લેને;
માઝું તેં માન્યું મન જેને, ન આવિ દિલ દયા તેને. ૧૨
- છેલ્લી આ શીખ ઉર ધારો, કરમના ખેલ વિચારો;
વિનય મુનિ ચિંતા છોડી, મતિ દે ધર્મમાં જોડી. ૧૩

અંધો વિષય વિકારમાં,
ક્રોધે પર હાથે ભરે,

(૨૫)

કરે નલવ વિચાર;
તે પ્રીયક અવતાર. ૨૦

(૧૫) (આધુ' સાધુપણું શું કામનું ?)

(રાગ ભેરવી ગઝલ. જેણે આપકુ જોયા નહિ, એ રાગ.)

—:૦:—

- સાધુ બન્યો જોગી બન્યો, આવો બન્યો બહુ વાર તું;
નહિ આત્મની સિદ્ધિ થઇ, નાશ્યું નહિ માફં ને હું. સાધુ. ૧
- સંસારના જે મુળ રાગાદિક દોષ ટળ્યા નહિ;
નિજ હૃદયના સદ્ભાવથી ભવ ખીજને ખાળ્યા નહિ. સાધુ. ૨
- ગદ મદન માયા મોહ રાયામાં રમે મનડું સદા;
નહિ હૃદયમાં આવી અરે? નિજ આત્મની ચિંતા કદા. સાધુ. ૩
- નહિ હૃદયની જડતા ટળી, ન બળી વિષયની વાસના;
વાણી વડે વૈરાગ્યની, પલુ મન મોહ વિલાસમાં. સાધુ. ૪
- શું થાય મસ્તક મુંડવાથી, ચુંટવાથી કેસને;
નહિ કામ ક્રોધ તજાય તો, શું થાય ધરવે વેશને. સાધુ. ૫
- શું થાય કપડાં પહેરવાથી, વિવિધરે સાધુ તણા;
માયા તણા પડદા વિષે ઘાટો ઘડે અવળા ઘણા. સાધુ. ૬
- સાધુ બની સંસારની, ખટપટ અહોનિશ આદરે;
નહિ આહારમાં વિહારમાં વ્યવહારમાં શુદ્ધિ ધરે. સાધુ. ૭
- એવું અરે સાધુપણું, સંસારમાં શું કામનું;
નહિ ભવ બ્રમણને ભાંગશે, સાધુપણું એ નામનું. સાધુ. ૮
- સર્વજનાં વચનો તણી, શ્રદ્ધા નહિ અંતર વિષે;
નહિ હૃદયના રોગો જશે, કન્યાણુ શી રીતે થશે. સાધુ. ૯

અસવક હોવે પ્રાંચની,
એવા નર ઉઘાડે,

(૨૬)

અર્થ પક્ષર કરનાર;
ગણો મૂર્ખ સરદાર. ૧૧

રમણી તણા રંગ ભોગમાં, મનકું રમે દિન રાતરે;

ઉપદેશ આપે અન્યતે, પણ હૃદય કોઈ ભાતરે.

સાધુ. ૧૦

કાંઈ કરે કોટી ભક્તે, પણ મોક્ષપદ છે વેગળે;

મુનિ વિનય કંચન કામનિના, ત્યાગ વિના શું વળે. સાધુ. ૧૧

—:૦:—

(૧૬) અસલ ફકીરી, ગઝલ.

ફકીરી ખુદાકુ ખ્યારી હે, અમીરી કૌન ગિયારી હે;

ફકીરીમે ખુદા મિલ્લતા અમીરીમે નહિ મિલ્લતા.

૧

શિકરકી જે કરે ફાફા, દયા દિલ હે અનેરાકી;

ગતિ સન્માર્ગમાં જાંઠી, ઝકીરી હે અસલ વાંઠી.

૨

કલી પ્રદે ફસે નાહિ, ફકીરી એસી સુખદાદ;

હૃદય ગુલતાન હે હરદમ, સદા શુભ ધ્યાનમાંલી મગન.

૩

દયા દાનતા અને દાન, ત્રીવેળીમાં કરે રનાન;

સદા જ્ઞાન માંહિ મરનાન, ફકીરી એસી સુખ ખાણ.

૪

મિલે કદિ માન તોખી કયા, મિલે અપમાન તોખી કયા;

નહિ અપમાન માનોમાં, હર્ષ શોક દિલ ના ધરના.

૫

મિલે કદિ સુખ તોખી કયા, મિલે કદિ દુઃખ તોખી કયા;

સદા આનંદમાં રહેના, હર્ષ શોક દિલના ધરના.

૬

મિલા રંગ મહેલ તો ખી કયા, મિલા વનવાસ તો ખી કયા;

સદા આનંદમાં રહેના, હર્ષ શોક દિલ ના ધરના.

૭

રામ રામ મુખથી જાણે,	(૨૭)	કરે કપટમાં કામ;	
ગીલાં ટપકાં કંઠીએ,		કેમ રીઝશે રામ.	૧૨

મિલા મિટાન કદિ તો કયા, મિલા દુકડા કદિ તો કયા;	
સદા આનંદમાં રહેનાં, હર્ષ શોક દિલ ના ધરના.	૮
કનક એર કામનિ તજના, ભાવે ભય ભંજકે ભજના;	
સદા આનંદમાં રહેના, હર્ષ શોક દિલ ના ધરના.	૯
મદન મદ મોહકે હરના, સદા સંતોષકે કરના;	
પ્રીતી એસી કો ધરના, વિનય મુનિ મુગત વરના.	૧૦

(ચતુર ચિત્તને ચેતવણી અથવા ચામુક.)

(૧૭) ગજલ કવ્વાલી.

તજ કાયા તજ માયા, તજ જાયા જવું તારે;	
ગયા રાયા મુદ્રી માયા, ગણાયા મા ગણાયા છે.	૧
દુકી આ છંદગી માંહિ, કમાયો શું કહે ભાઈ ?	
જવું અતે સહ મેલી, ન આવે ધનની થેલી.	૨
રહ્યા અનુવમાં ખેલી, તજ આ દુવનો રસ્તો;	
વિપયમારે જની અધ, મયાવ્યા કુડના ધધ.	૩.
મળી લક્ષ્મી કદિ તો શું ? ગઈ લક્ષ્મી કદિ તો શું ?	
જનારી તે ન રેનારી, કરે યત્નો કદિ કોડી.	૪
માંચાશે આંખડી જ્યારે, નથી કાંઈ અહિં ત્યારે;	
દીવાની દુનિયા માંહિ, દિવાનો તું જાન્યો ભાઈ ?	૫

નદી ડુંગરમાં આથડે,
તુજમાં દર્શન છે અરે,

(૨૮.)

પ્રભુ દર્શનને કાળ;
બાલ્ય નથી મહારાજ. ૨૩

નથી આ દુનિયા તારી, દિવાની ફેજદારી છે;
સુખી થાવા તરી જવા, મરી જવા જગતમાંથી.

વિનય મુનિ વિવેકથી, વિચારે દ્રષ્ટી ખોલીને:
તજ ખુરી ખુરામને, ભજ લેને ભલામને.

(પ્રાણ રૂપી પ્યારા પોપટને પ્રતિબોધ.)

(૨૮) રાગ ગઝલ કબ્લાલી.

ગગન ગામી અરે પોપટ ? પડ્યો તું પિંજરામાંહિ;
નથી આ પિંજરે તારું, મિથ્યા તુ માનમાં મારું.

કડી જલ્લું ગગન પંથે, તજ આ પિંજરે તારું;
રમા રામા વિષે રાતો, રહ્યા મદ મોહમાં માતો.

ન શેષી તત્વની કુંચી, ગયો આ કીચમાં ખુંચી;
તજ નીર શુભ ગંગાનું, પીએ જળ કેમરે ખાંડ ?

મુઢી કેસર કસ્તુરી, રહ્યા કીચડમાં વગગી;
મુમુક્ષિ ચિત્તમાં ધારો, કુમુદિને કરી અજગી.

વિચારી ચિત્તમાં વ્હાલા ? હગામા હાહમાં હાલા;
કરો પરમાર્થને સારા, સફળ આ જીંદગી થાવા.

હુઃખીના હુખડાં દેખી, દયા તેની દિલે ધરજો;
આંસુડા તેલના લુંછી, ગરીબોની દુવા લેજો.

ક્રોધ માન છળ લોભ આ, (૨૯) લંટારા છે ચાર;
લૂટે દીવસ રાત તે, જ્ઞાન ધ્યાન સુવિચાર. ૨૪

સુખી થાશે દુવાથી તે, તરી જાશે ભવાબ્ધિને;
ગરીબોની દુવા નીશ્ચે, હૃદયના રોગને હરશે. ૭

સુખી કરશે દુઃખો હરશે, પ્રભુ-પદ પ્રેમથી મળશે;
સફળ આ જીંદગી થાવા, સુપથે ચાલજો પ્રીતે. ૮

વિનય મુનિ વિવેકથી, વિચારો, દ્રષ્ટી ખોલીને;
તજીને તાંતને તારા, બજી લે સંતને સારા. ૯

(૧૯) “ગુમાવી જીંદગી ખાલી.”

ગઝલ કવવાલી.

પ્રભુની પ્રીત ના પાળી, કુચ્છિ અન્યને આલી;
કાયા કર્મે કરી કાળી, “ગુમાવી જીંદગી ખાલી.” ૧

ગરવમાં, જીંદગી ગાળી, અધઠ ઘાટે મતિ ધાલી;
પ્રપંચે ચોંપથી ચાલી, “ગુમાવી જીંદગી ખાલી.” ૨

અન્યો આ જીવ જાંજળી, રહ્યો જડ ભાવને આલી;
ધરમની ટેકને ટાળી, “ગુમાવી જીંદગી ખાલી.” ૩

હાથો દાડમાં દાલી, ન શોધી પુન્યની ડાળી,
સ્વદોષો અન્યને ટાળી, “ગુમાવી જીંદગી ખાલી.” ૪

તજી શુભ હેમની થાળી, ભરી ધન ધામમાં ઢાળી;
ગરીબોનાં હૃદય ખાળી, “ગુમાવી જીંદગી ખાલી.” ૫

કરમની રીત ના બાળી, મમતમાં હું રહ્યા માલી;

મતિ મુજ થઇ ન માયાળી, “ગુમાવી છંદગી ખાલી.” ૬

ન ટાળી ટેવ ધર્માળી, ન જોયું હિત નિહાળી;

અવિદ્યાને કરી વાલી, “ગુમાવી છંદગી ખાલી.” ૭

દીધાં છે કૈક કિછાળી, કરી ફર કર્મ કોદાળી;

પીધી છે ઝેરની ખાલી, “ગુમાવી છંદગી ખાલી.” ૮

ન બાંધી પુન્યની પાળી, કર્યું ના હિત સંભાળી;

ટાળી ના ટેવ કોધાળી, “ગુમાવી છંદગી ખાલી.” ૯

રમા રામા વિષે લાલી, હૃદયમાં રંગની નાળી;

વિનય મુનિ મુપથ ટાળી, “ગુમાવી છંદગી ખાલી.” ૧૦

(૨૦) ગઝલ ગુલતાન ગાવા દે.

ગઝલ કંવાલી.

અરે ઓ પ્રેમી બંધુ ? બસ, ગઝલ ગુલતાન ગાવા દે;

મધુરો એહનો છે રસ, ગઝલ ગુલતાન ગાવા દે. ૧

ગમે ના અન્ય વાતો બસ, ગઝલ ગુલતાન ગાવા દે;

અહિંથી ફર રે તું બસ, ગઝલ ગુલતાન ગાવા દે. ૨

અતિ કિત્સાહ આવે છે, ગઝલ ગુલતાન ગાવા દે;

હૃદયમાં રંગ જમાવે છે, ગઝલ ગુલતાન ગાવા દે. ૩

છે સહુ આ સંસારમાં,
આખર છોડી ચાલવું,

૩૧)

એ દીનના મેમાન;
માટે ભજ ભગવાન. ૨૬

અહાહા ? શી ગઝલ ગુલતાન, ગઝલ ગુલતાન ગાવા દે;
કરે છે મનને મસ્તાન, ગઝલ ગુલતાન ગાવા દે. ૪
નથી ખાવું નથી પીવું, ગઝલ ગુલતાન ગાવા દે;
ખવું હું હાલ ગણું એમાં, ગઝલ ગુલતાન ગાવા દે. ૫
ભલે હો રસ સરસ ખીજ, ગઝલ ગુલતાન ગાવા દે;
મધુરો મીઠો રસ આ, ગઝલ ગુલતાન ગાવા દે. ૬
વિનય મુનિ તણી વાણી, ગઝલ ગુલતાન ગાવા દે;
ફલે છે પ્રેમ તે આણી, ગઝલ ગુલતાન ગાવા દે. ૭

(એક જૈન મહાત્માને કોઇ રાજાએ પુછ્યું કે તમે કોણ
છો ? અને તમારો માર્ગ કેવો છે ? તેનો ઉત્તર.)

(૨૧) “અમે તો જૈનના જોગી”

કુવાણી ગઝલ.

અમે તો જૈનના જોગી, અમારો પંથ ન્યારો છે;
અસાની ને અકારો છે, પ્રવરને પ્રાણ પ્યારો છે. અમે-૧
કાયરના કાળજને તો, ખરે કંપાવનારો છે;
છવનનો તે સુધારો છે, અધીરનો તો ધુન્નરો છે. અમે-૨
દીકરની તો કરી ફાકી, નહિ આશા અનેરાકી;
સુરતા છે સિદ્ધમાં જાકી, નહિ કાયર અને થાકી. અમે-૩

સ્વાર્થાઆ જનનો કદિ,
નિજ સ્વાર્થને કારણે,

(૩૨)

કરશે નહિ વિશ્વાસ;
નાશ કરે બદમાશ. ૨૭

આદત વસ્તુ ન લેનારા, કદુ વાઝ્યો ન કેનારા;
અભય સુખ સર્વ દેનારા, સદા આનંદ રેનારા. અમે-૪

પતાવી પાપની પુંજ, ભિતરની ખોંતિને ભુંજ;
સદા સુગાનમાં ગુંજ, રહે સદ્ધર્મમાં ઝુંઝી. અમે-૫

કુટીલ જંજળને કાપી, મતિ સન્માર્ગમાં સ્થાપી;
સદા સદ્બોધને આપી, વદે સદ્ વાઝ્યને માપી. અમે-૬

મહે મિષ્ટાન્ન કદિ કયાંઈ, મળે દુકડા લુપ્પા કયાંઈ;
સદા આનંદ ઉભયમાંહિ, નહિ દિલગીર દિલમાંહિ. અમે-૭

કદિ ટાહું કદિ ઉતું, કદિ લુપ્પું કદિ તિપ્પું;
કદિ મીઠું કદિ ગુહું, કદિ કડવું કદિ નડવું. અમે-૮

મહાત્મા ધર્મ રચિને, મળ્યું હા શાક તુંખીતું;
કડવું તે વિખના જેતું, જમ્યા આનંદથી એવું. અમે-૯

કનકને કામની ત્યાગી, પ્રભુમાં પ્રીતડી લાગી;
રહે શુભ ધ્યાનમાં જંગી, સદા છે વૃત્તિ વૈરાગી. અમે-૧૦

જયવંતુ છે જીવન જેતું, સુખદ છે કાર્ય સૌ તેતું;
વિનય મુનિ વદે ભાવે, ગુણો જૈન જોગીના ગાવે. અમે-૧૧

મંદાદરીએ રાવણને કહેલાં વચનો.

(૨૨) (ગઝલ કવ્વાલી.)

- ગણીને પ્રાણના પ્યારા, કહું છું બોલ બે સારા;
જણુશે તો ખરે ખારા, સુણી લેજો પ્રીતમ મારા. ૧
- ન કીધું કામ આ સાઈ, કિધાડ્યું દુઃખનું ખાઈ;
કત્યું મન માનીને માઈ, હજુ સમજાય તો સાઈ ૨
- સતી આ જોગ માયા છે, પુનિત મન વાળી કાયા છે;
જનકની તેહ જાયા છે, સુરોએ ગુણ ગાયા છે. ૩
- જુઓ આ રામજી આવ્યા, લધુ બાંધવને લાવ્યા;
કદિ અટકે ન અટકાવ્યા, પ્રજાળ આ સૈન્યને લાવ્યા. ૪
- પડી આધીન પરદારા, થશે એ દુઃખના ભારા;
વિચારો ચિત્તમાં બહાલા, પિઓ ના ઝેરના પ્યાલા. ૫
- કુમુદિ આ કિંહાં આવી, નહિ તેમાં જશો શાવી;
મુકી દો મન સમજાવી, નહિનો આપદ આવી. ૬
- ફજેતી લોકમાં થાશે, ઘરોઘર ગીતડાં ગાશે;
ખુવારી રાજ્યની થાશે, પડો મા આ વિયમ પાસે. ૭
- અનીતિ રે નહિ થતે, કહું છું સાંભજો પ્રીતે;
લખી આ રાખજો ચિત્તે, વિનય મુનિ વદે હિતે. ૮

(ઉપરનાં વાક્યો સાંભળી મંદોદરી પ્રત્યે રાવણુ બોલ્યો.)

(૨૩) (રાગ ગઝલ કવ્વાલી.)

-
- સુણુ નિજ પત્નિના વેણુ, ચડાવ્યા રાવણે નેણુ;
કહ્યાં તેં આકરાં કેણુ, ન દે તું એહવાં રેણુ. ૧
- નથી ખસ ખાયસો હુતો, વધુ બોલીશમા તું તો;
નથી હું પારણે સુતો, નથી કંઈ પાપમાં ખુત્યો. ૨
- નહિ સિતા દડિં પાછી, કહું છું વાત હું સાચી;
ખતી તારી મતિ કાચી, ડરાવે છે વૃથા રાચી. ૩
- અયગ છે ટેક આ મારી, નથી પ્રાણાંત શરનારી;
ન સોંપું એ કદિ નારી, લખી લે છાતીએ તારી. ૪
- ભણે તે રામસો આવે, ભણે લક્ષ્મણને લાવે;
ન રાવણુ દિલ ડરી જાવે, શું ? તે બીખારીથી થાવે. ૫
- ખહાદુરી ખનાવીને, કંઈંછું દૂર સતાવીને;
જુવોને માલ્હરી સત્તા, ખરે ખાશેજ તે ખત્તા. ૬
- અરે લંગોડીઆ ખાવા, ભણે ખન્ને જણા આવ્યા;
લીધું પાછું નહિ મુકું, ગળું ના હું હવે શુક્યું. ૭
- ગમે તે છો હવે થાય, ડરે લંકાપતિ રાય ?
વઢે વિનય મુનિ રાય, ગતિ એવી મતિ થાય. ૮
-

વિદેશમાં જે વિચરી,
જુગાર મત ખેલો કદિ

(૩૫)

હોય વિજયની આશ;
ન પડો નારી પાસ. ૧

(શોખીન ફક્કડોનું જીવન.)

(૨૪) (ગઝલ કંવાલી.)

—:૦:—

ચડાવી ચક્ષુ પર ચસ્મા, ભક્ષે લાગે કદિ વસ્મા;
સદા છે ચિત્ત આતસમાં, રહે રંગ રાગના રસમાં. ૧

ચતુરાનો થયો ચંલો, બન્યો બસ પાપમાં ખેલો;
ગયો છેક પુણ્યમાં છેલો, ઉઘાડ્યો દોપનો ડેલો. ૨

ફક્કડ ફટકેલ થઈ ફરવું, નવ ઇચ્છાને અનુસરવું;
ન દિલમાં દોપથી ડરવું, નહિ કંઈ ધ્યાનમાં ધરવું. ૩

નહાવું ચોળીને સાબુ, રખડવું રોજ બની બાબુ;
નહિ ચિત્ત રાખવું કાબુ, ધર્યું સંધ્યર્મપર ધાબુ. ૪

ફરે લઈ લાથમાં છત્રી, (બને) સોનેરી ટોળીના તંત્રી;
ચીનાઈ વાંકડી ટોપી, ફરે મરજદને લોપી. ૫

જમે જઈ હોટલે હોંશે, સીગારેટની ખીડી બેશે;
ભરી ચક્ષુ સદા દોષે, પ્રપંચે પિંડ તો પોષે. ૬

નથી પરલોકની ભીતિ, સદા પર પ્રેમદા પ્રીતિ;
પતાવી સર્વ સુરીતિ, અનીતિમાં બન્યો ઇતિ. ૭

સગાઈ સુંદરી સાથે, બ્રમાવે બ્રાંતિને બાથે;
શ્રેયો સુખમાં બની શોખીન, રહ્યો ગુલતાનમાં નિશદ્દિન. ૮

ધરમી તું તો ધર્મ કર,
પાપી તો સ્વર્ગે જશે,

(૩૬)

ધર્મ કરે ધન જાત;
ધરમી નરક પાત.

૨

જેવા નાટકના ખેલો, ટીકીટ નંબર લખ પેલો;

લંપટ ટાળી ભજે ભેજો અઘટ ઘાટો ઘડે ઘેલો. ૯

મહાંતો મોજ ભણે માણો, લખાણો જ્યાં સુધી દાણો;

વિનય મુનિ ખજર પડશે, કહુ જ્યારે રજો રજશે. ૧૦

(કહો કલ્યાણ શું થાય ?) (૨૫)

કવ્વાલી.

ભણે હો વિશ્વ કે જૈન, ભણે હો ખ્રીસ્તી કે દીન;

હૃદયનો મેલ નાહિ જાય, “કહો કલ્યાણ શું થાય ?” ૧

લખને ધર્મના ખાના, કરે છે કર્મ તો જાના.

કરે જ્યું હસ્તિ મસ્તાના, “કહો કલ્યાણ શું થાય ?” ૨

હવેલી મંદીરે દોડે, કરે જઈ દર્શનો કોડે.

નહિ દિલ દુષ્ટતા છોડે, “કહો કલ્યાણ શું થાય ?” ૩

સુણે વ્યાખ્યાન જઈ નિત્યે, કરે સામાયકો પ્રીતિ;

કપટ ભરપુર ભર્યું ચિત્તે, “કહો કલ્યાણ શું થાય ?” ૪

કરે પોપા પડિકમણા, કરે વ્રતો વિવિધ ઘણા;

હૃદયના દોષ ના જાય, “કહો કલ્યાણ શું થાય ?” ૫

સુરે ખીજ તણું તાકે, વંખત આવે કુટી નાંખે;

અજેખાઈ ભરી આંખે, “કહો કલ્યાણ શું થાય ?” ૬

નીચી નજરે ચાલતા,
કાંટો ટળે દયા પળે,

(૩૭)

તણ ગુણ ગાઢાં થાય;
પગ પણ નવી ખરડાય. ૩

પ્રભુને રાખવા ગજ, મીઠાઈ તો ધરે તાજ;

રમે દિલ તો દગલખાજ, “કહો કલ્યાણ શું થાય ?” ૭

વદે વિનય મુનિ રાય, ઉપરથી પ્રકટ શું થાય ?

હૃદયનું ઝેર ના જાય, “કહો કલ્યાણ શું થાય ?” ૮

(૨૬) (પદ ૨ જી. રાગ ઉપરનો.)

ગળામાં કંડીઓ ધાલે, તીલક તાણે ભલાં ભાલે;

કુચાલે ચાંપથી ચાલે, “કહો કલ્યાણ શું થાય ?” ૧

ગરીબનાં કાળજાં બાળે, પીડાતાને ન પાપાળે;

નહિ કુટવને ટાળે, “કહો કલ્યાણ શું થાય ?” ૨

ફરે ગીરનાર ને આપુ, કરે જત્રા ખની આપુ;

નથી નિજ ચિત્તકું કાપુ, “કહો કલ્યાણ શું થાય ?” ૩

નદી કુંગરમાં ભટકે, ખરચતાં દ્રવ્ય ના ખટકે;

અનીતિથી નહિ અટકે, “કહો કલ્યાણ શું થાય ?” ૪

ગણે લઈ લાથમાં માળા, કરે છે કામ તો કાળાં;

ઉપરના એ વૃથા ચાળા, “કહો કલ્યાણ શું થાય ?” ૫

ઉપરથી તો ભણું બાપે, ભરી ધખ્યાં દિલે આપે;

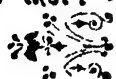
દાનત દિલ સાફ ના રાખે, “કહો કલ્યાણ શું થાય ?” ૬

કરે પૂજા અને પાઠ, ધરે છે ધર્મનો હાથ;

લપટ લુચાઈના જાય, “કહો કલ્યાણ શું થાય ?” ૭

હૃદયના દોષથી ડરશે, ડરી દુર્ગુણ પરિહરશે;

સદા સત્કાર્ય જો કરશે, વિનય મુનિ સુખો વરશે. ૮

સમાપ્ત.

જાહેર ખબર.

વાંચો

અને

વંચાવો.

મુનિશ્રી વિનયચંદ્રજી વિરચિત.

તૈયાર પુસ્તકો.

(૧) શ્રી વૈરાગ્ય શતક-પૂર્વાર્ધ ભાગ ૧ લો-મૂળ શ્લોક અર્થ ભાવાર્થ વિવેચન અને દ્રષ્ટાંતો સહિત જ્ઞાન સાથે ગમ્મત આપે તેવો અપૂર્વ ગ્રંથ મૂલ્ય રૂ. ૧ એક.

(૨) વિનય વિનોદ ભાગ પહેલો-નીતિ, ધર્મ તથા જ્ઞાનોપદેશક છંદ કવિતાઓ રાગ ગરબીઓ તથા હમેશાં સ્મરણમાં રાખવા યોગ્ય રૂપર સુબોધ વચનામૃતો સહિત છે. મૂલ્ય માત્ર ૩ આના.

(૩) વિનય વિનોદ ભાગ બીજો-આની અંદર પણ ઉપર પ્રમાણે વિવિધ ઉપદેશી કવિતાઓ ગરબીઓ તથા પુરાતની મહાત્માની અપૂર્વ વૈરાગ્ય રસીક સંજ્ઞાઓ પંચમ આરાના ભાવ ચંદ્રગુપ્ત રાજાને આવેલા સોળ સ્વપ્નનો શ્રી ભદ્રબાહુ સ્વામીએ કરેલો અર્થ તથા અક્ષરવાર દ્રષ્ટાંત સહિત ઉપદેશી કકકો અને મોરબી મુકામે આપેલું નીતિજ્ઞાનથી ભરપૂર ઉપદેશી ભાષણ વિગેરે ઘણા વાંચવાલાયક વિષયો છે. મૂલ્ય માત્ર બે આના છે.

(૪) વિવિધ સુબોધક અષ્ટકો-મુળ સંસ્કૃતમાં શ્રી ચતુર્વિંશતિ જન સ્તોત્ર શ્રી મહાવીર સ્તોત્ર વિગેરે વિવિધ ઉપદેશ ઉપર ઘણા અષ્ટકો રચેલા છે. સંસ્કૃતમાં સ્તુતી કરવા માટે આ લઘુ પોથી સારી ઉપયોગી થઈ પડે તેમ છે. કીંમત અડધો આનો છે.

(૫) ગઝલ ગુલતાન-આ પુસ્તકમાં ચાલુ જમાનાને અનુસરતી આનંદ સાથે અપૂર્વ ઉપદેશદાયક ગઝલો નવી બનાવેલી છે તેની કીંમત સદ્વિચાર-સદ્વાણી અને સદ્વર્તન છે. મતલબ કે વૈરાગ્ય શતકના આડક મહાશયોને વિના સુદયે મફતજ (લેટ) અપાય છે.

(૬) શ્રી વૈરાગ્ય શતક ઉત્તરાર્ધ ભાગ બીજો-આ ગ્રંથની અંદર પણ પૂર્વાર્ધ પેલા ભાગની માફક મુળ શ્લોક અર્થ ભાવાર્થ વિવેચન દ્રષ્ટાંતો સહિત છે. જ્ઞાન સાથે ગમ્મત આપે તેવો આ અપૂર્વ ગ્રંથ છે. કદમાં મોટો અને પાકા પુંડા-વાળો છે તેમા સર્વોપયોગી સામાન્ય જ્ઞાનનો ઘણોજ સમાવેશ કરવામાં આવેલો છે. જેન અને જેનતર સર્વ બંધુઓને અતિ ઉપદેશ લેવા લાયક અને આનંદદાયક આ ગ્રંથ છે. સર્વને ખાસ વાંચવા ભલામણ કરવામાં આવે છે. કીંમત પણ તેની મૂળ છપામણી બચ જેટલીજ જુજ-રૂ. ૧ એકજ છે.

ઉપરના સર્વ પુસ્તકો એકી સાથે લેનારને રૂ. ૨-૪ આનામાંજ મળશે. લખો ને ઝટ મંગાવો.

શા. હીમતલાલ વ્રજવલ્લભ.

ટંકશાળ સામે ખમ્મરીની પોળમાં-અમદાવાદ.

“જ્ઞાન સાથે ગમ્મત આપે તેવો સર્વોપયોગી વૈરાગ્યમય અપૂર્વ મય”

“ શ્રી વૈરાગ્ય શતક. ” ઉત્તરાર્ધ ભાગ ૨ નો
પ્રયોજક મુનિશ્રી વિનયચંદ્રજી.

પ્રિય વાચક બંધુ ? શ્રી વૈરાગ્ય 'શતક' પૂર્વાર્ધ પેણ ભાગ તો
તમે જ્ઞેયો તથા વાંચ્યો હશે. નહિતો ખાસ વાંચવા લલામણુ છે.
આ ઉત્તરાર્ધ ખીન્ને ભાગ પણ ખાસ વાંચવા લાયક છે. પહેલો ભાગ
જેણે વાંચ્યો હશે તેને આ ખીન્ને ભાગ પણ વાંચવાની અવશ્ય ઉત્કંઠા
થયા વગર રહેજેજ નહિ. ઉત્તરાર્ધમાં પણ પૂર્વાર્ધની પેઠેજ વૈરાગ્યમય
પ્રયોધક વિવિધ વિષયો મુકવામાં આવ્યા છે. દરેક શ્લોક ઉપર પુરતું
વિવેચન કરવા ઉપરાંત જ્ઞાન સાથે ગમ્મત આપે તેવાં સુયોધક દૃષ્ટાંતો
આધુનિક શૈલી પ્રમાણે યોજવામાં આવ્યા છે. મુનિશ્રી વિનયચંદ્રજીએ
આ વૈરાગ્ય શતક ગ્રંથ લખી જૈન અને જૈનેતર ઉપર અચ્છો પ્રકાશ
પાડ્યો છે એમ કહ્યા વગર ચાલતું નથી. આ સર્વોપયોગી વૈરાગ્ય મય
ગ્રંથ સર્વ ધર્મના બંધુઓ લાભ લઈ શકે એવો આનંદ લાયક છે.
સહવિવેકી સારગ્રાહી સજ્જનો તો જરૂર આ વૈરાગ્ય શતક ગ્રંથના
બંને વિભાગો મનનપૂર્વક વાંચી લાભ લેજેજ. પૂર્વાર્ધ અને ઉત્તરાર્ધ
એમ બંને ભાગ મળી આ ગ્રંથ પૂર્ણ થાય છે. બંને ભાગમાંથી
લગભગ દૃષ્ટાંતો અને ઉપદ્રષ્ટાંતો મળી ૧૫૦ થી ૧૭૫ દ્રષ્ટાંતો નીકળી
આવે છે. તે સર્વે ખાસ વાંચવા અને મનન કરવા લાયક છે. ઘણી
ખુખીની વાત છે કે આ ગ્રંથ વાંચતાં કદિ કંટાળો આવતો નથી.
ઘણીવાર વાંચ્યા છતાં પણ જ્યારે વાંચીએ ત્યારે કાંઈ નહિ
તે કાંઈ શીખવાનું મળે છે. પુનઃ પુનઃ વાંચતાં પણ ઘણો ઉત્સાહ
અને આનંદ આપે છે. ગ્રંથકર્તાએ સ્વ પરને કાંઈક લાભના હેતુથીજ યથાશક્તિ
પરિશ્રમ ઉઠાવેલ છે. તો સારગ્રાહી સજ્જનો યથાશક્તિ લાંબ લેજેજ.

હીમત પ્રકાશ ૩ ૮ એકજ

મળવાનું ઠેકાણું.

શા. હીમતલાલ પ્રજવદ્સભદ્રાસ.
ટંકશાળ સામે ખજુરીની પોળમાં અમદાવાદ.

કેવળ બાહ્ય પાંડિત્યથી શું કાર્ય સરે ?

મનહર છંદ.

વાણીમાં વિદ્વાન હોય, ગુણમાં નાદાન હોય;

હૈયામાં હેવાન હોય, નહિ ભવ ભાન છે.

મોહમાં મસ્તાન હોય, કંઠાર જીભા ન હોય;

નહિ લવ યાન હોય, નિંદામાં નિદાન છે.

અતિ અભિમાન હોય, પ્રપંચ પ્રધાન હોય;

નીતિનું ન નામ હોય, દુષ્ટતા દમામ છે.

વહે મુનિ વિનયચંદ્ર સુણ્ને ભવિક વંદ;

એવા જનને હજાર વાર રે પ્રણામ છે.

(આવા ધર્મવંતોનું કલ્યાણ કેમ થાય?)

મનહર છંદ.

વડી વફા વાતો કરે, દિલે દોષથી ન ડરે;

કપટના કામ કરે, ક્રોધનો ભંડાર રે.

ક્રીડી કુચું કદિ મરે, હૃદયમાં થર થરે;

મેઠા પાપ કરવામાં, ડરે ન લગાર રે.

વાતો નીતિ તણી કરે, અનીતિમાં પગ ધરે;

સદાચાર તજી સેવે, સદા દુરાચાર રે.

વહે મુનિ વિનયચંદ્ર સુણ્ને ભવિક વંદ;

એવા ધર્મવંતોનું કલ્યાણ શું અનાર રે.

પ્રતિક્રમણ થઈ રહ્યા પછી બોલાવા લાયક

પંચ પરમેષ્ઠીની આરતી.

આનંદ મંગળ કરે આરતી, સંત ચરણની સેવા;

શિવ સુખ કારણ વિદ્ય નિવારણ, પંચ પરમેષ્ઠી દેવા આનંદ. ૧

પ્રથમ આરતી અરિહંત દેવા, કર્મ ખણે તતપેવા;

ચોસઠ ઈંદ્ર કરે તુમ સેવા; વાણી અમર મેવા.—આનંદ. ૨

બીજી આરતી સિદ્ધ નિરંજન, ભંજન ભય ભવ દેરા;

શિવદાનંદ સુખકંદ અર્પંડ, મિટે ભવો ભવ દેરા.—આનંદ. ૩

ત્રીજી આરતી શ્રી આચારજી, છત્રીશ ગુણ મંજીરા;

સંઘ શિરોમણી સોહો દિનમણી, દેહિત બોધ અનેરા.—આનંદ. ૪

ચોથી આરતી ઉપાધ્યાયજી, ભણે ભણાવે સેવા;

સુત અર્થ કરે તતપેવા, સેવ કરે તસ દેવા.—આનંદ. ૫

પાંચમી આરતી સર્વ સાધુજી, ભારંડ પંખી જેવા;

મહાવ્રત જાણે દુષ્ટ ટાળે, અવિચળ શિવ સુખ લેવા.—આનંદ. ૬

ભાઈ ધરીને ગાવે આરતી, પંચ પરમેષ્ઠી દેવા;

વિનયચંદ્ર મુનિ ગુણ ગાવે, લેવા શિવ સુખ મેવા.—આનંદ. ૭

